

Hand in hand met het afdelingshoofd

Harry H.J. Wegdam,
chirurg in Techiman, Ghana

beeld: Harry Wegdam

De streep op de grond die aangeeft welke afstand je moet aanhouden van degene die aan de beurt is bij het loket, bestaat in Ghanese postkantoren niet. Iedereen buigt van alle kanten over en om je heen om een postzegel te bemachtigen. Dat is de gewoonste zaak van de wereld. Zeg je er iets van, dan word je zo aangekeken dat je je echt een expat voelt.

In het ziekenhuis gaan salarislijsten van het personeel rond, zodat ook de schoonmaker kan zien wat een dokter verdient - en omgekeerd. En doe je bij gelegenheid van een begrafenis of huwelijk een donatie, dan wordt dit per microfoon omgeroepen. Als het behoorlijk is, volgt applaus. En dat is het al als het bedrag uitkomt boven de kosten van drank en eten die je inneemt. Je houdt er ook nog een kwitantie aan over.

Werk je in een ziekenhuis, zoals ik, en heeft je vrouw een vriendin in de *home town* die getrouwd is met een man van wie de zwager toevallig is opgenomen in jouw ziekenhuis? Dan kun je er zeker van zijn dat twee mannen onaangekondigd voor een niet te voorspellen periode in je huis neerstrijken om te slapen, eten en drinken en de zieke bij te staan. Je draagt de kosten en praat er niet over, anders horen ze in dezelfde *home town* een slecht verhaal over je.

In de krant en op televisie toont de politie vrijelijk opgepakte boeven, soms een beetje moeilijk te herkennen door de gezwollen oogleden, van klappen die ze kort tevoren hebben opgelopen. Vaak worden de boeven afgebeeld met handboeien om en met de gestolen spullen voor zich uitgesteld. Ze kijken meestal niet erg blij. Het summum vond ik overigens de moordenaar die werd afgebeeld met het opgegraven skelet van zijn slachtoffer erbij. Bestaat er dan helemaal geen privacy? Jawel, maar de privacy die men nodig heeft om zich prettig te voelen, lijkt niet veel groter dan een postzegel.

In een paar zaken bewaart men de privacy wél of zelfs meer dan wij zouden doen. Geld is privé.

Niemand weet wat de ander heeft of dát hij geld heeft. Je moet hier ook nooit bedragen die je van een man leent, teruggeven aan zijn vrouw. Dat heeft namelijk allerlei lastige consequenties voor die man.

En dan nog iets: een man wast

in Ghana zijn eigen ondergoed. Daar komt geen vrouw of vriendin aan te pas. Deze 'spiegel van recente gebeurtenissen' houdt hij graag voor zichzelf.

Ook een delicate relatie geheimhouden kan men hier als de beste. Immers, als niemand ervan weet, bestaat die ook niet, zo is de vaste overtuiging. De uitslag van een aidstest is altijd met een getal gecodeerd, zodat een buitenstaander niet weet wat positief is - en waarover het überhaupt gaat. Als het echter een eigen personeelslid betreft, vindt het labpersoneel de uitslag soms zo privé, dat het een negatieve uitslag kan geven als het tegendeel waar is. Een tweede test elders of onder een andere naam brengt dan pas de andere waarheid aan het licht.

Wij expats hebben wél veel privacy nodig. Dus: liever geen patiënten aan huis - terwijl ze bij de Ghanese dokters al om zeven uur 's ochtends rijen vormen. Al deze mensen komen je overigens groeten, omdat ze ook jou de eer willen aandoen. De persoonlijke ruimte van de westerling is duidelijk veel groter dan die de Ghanees. Zo zul je in Nederland niet zo snel hand in hand lopen met een collega, maar dat is hier de gewoonste zaak van de wereld. Een man met een vrouw, dat kan ook, maar veel minder vaak zie je een vrouw met een andere vrouw lopen.

Een stukje van de ronde op de afdeling hand in hand lopen met het gezellige en gezette vrouwelijke afdelingshoofd is iets dat ik hier leerde en wél heb overgenomen. En waarom ook niet? Dit is Ghana.

